

Gastronomi Öğrencilerinin Yabancı Dile İlişkin Kaygı, Öz Yeterlilik ve Tutumları Arasındaki İlişki¹

Asuman TORLAK

Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi, Yabancı Diller Bölümü
asumantorlak@hotmail.com
ORCID: 0000-0002-6666-1069

Hatice Ferhan NİZAMLIOĞLU

hfnizamlioglu@erbakan.edu.tr
Necmettin Erbakan Üniversitesi, Turizm Fakültesi,
Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümü
ORCID: 0000-0002-5042-0172

Geliş tarihi / Received: 16.08.2022

Kabul tarihi / Accepted: 11.10.2022

Öz

Bu çalışmada, Gastronomi ve Mutfak Sanatları lisans programı öğrencilerinin yabancı dil kaygısı, yabancı dil öz yeterlilik inançları ve mesleki yabancı dile yönelik tutumları arasındaki ilişki değerlendirilmiştir. Katılımcılardan (n = 407) verilerin toplanması amacıyla Likert tipi üç farklı ölçek kullanılmıştır. Türkiye’de Gastronomi ve Mutfak Sanatları lisans programlarında zorunlu yabancı dil dersi olarak İngilizcenin yer almasından dolayı yabancı dil kaygısı ve öz yeterlilik inançlarının değerlendirilmesi için İngilizceye yönelik ölçekler kullanılmıştır. Üç ölçek için katılımcı puanları arasındaki ilişkinin belirlenmesi için Pearson momentler çarpımı korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. Ölçek puanları, katılımcıların yabancı dil öz yeterlilik inançları ile mesleki yabancı dile yönelik tutumları arasında pozitif bir ilişki olduğunu göstermiştir. Katılımcıların yabancı dil kaygısı puanlarının öz yeterlilik inançları ve tutum puanlarının her ikisi ile negatif ilişkili olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Gastronomi, kaygı, mesleki yabancı dil, öz yeterlilik, tutum.

¹ Bu çalışma birinci yazarın yüksek lisans tezinin bir bölümüdür
DOI: 10.17932/IAU.GASTRONOMY.2017.016/gastronomy_v07i1008

The Relationship Between Anxiety, Self-Efficacy and Attitudes of Gastronomy Students towards Foreign Language

Abstract

In this study, the relationship between Gastronomy and Culinary Arts undergraduate program students' foreign language anxiety, foreign language self-efficacy beliefs, and their attitudes toward the professional foreign language were evaluated. Three different Likert-type questionnaires were used to collect data from the participants ($n = 407$). Since English is included as a compulsory foreign language course in Gastronomy and Culinary Arts undergraduate programs in Turkey, questionnaires for English were used to evaluate foreign language anxiety and self-efficacy belief. Pearson product-moments coefficients were calculated to determine the relationship between participant scores for the three questionnaires. Questionnaire scores showed that there is a positive relationship between participants' attitudes towards professional foreign language and their foreign language self-efficacy beliefs. It was determined that the participants' foreign language anxiety scores were negatively related to both their self-efficacy belief and attitude scores.

Keywords: *Gastronomy, anxiety, professional foreign language, self-efficacy attitude.*

Giriş

Seyahat eden insanların yabancı bir ülkede bulduklarında veya yabancı bir kültürle karşılaştıklarında, çevrelerinde aynı dili konuşabildikleri turizm çalışanlarını bulabilmeleri, destinasyon tercihlerinde belirleyici olabilmektedir. Bu nedenle turizm sektöründe personel istihdamında aranan nitelikler arasında yabancı dil bilgisi ön plana çıkmıştır (Akgöz ve Gürsoy, 2014, s. 22). Küreselleşme ile birlikte çalışma hayatında pek çok iş kolunda istihdam edilen bireylerin yabancı dil bilgisine olan ihtiyaçları artmıştır. Bu ihtiyaç, genel yabancı dil eğitiminin ayrılan meslek odaklı yabancı dil öğretimi ni ortaya çıkarmıştır (Hutchinson ve Waters, 1987, s.9).

Gastronomi turizmi ve açık restoran mutfaklarının popüleritesi, şeflerin yabancı dil iletişim yeterliliğine artan bir taleple sonuçlanmıştır. Açık restoran mutfakları, konukların yemek deneyimi ve memnuniyet seviyelerini yükseltmek için şefler ile yüz yüze etkileşimi gerekli kılmakta-

dır. Bu gereklilikler, mesleki yabancı dilin mutfak personelinin mesleki eğitimlerinin bir parçası olarak dikkate alınması ve müfredata dâhil edilmesi gerekliliğini göstermektedir (Harvard Business Review Staff, 2014).

Yapılan çalışmalar, öğrencilerin yabancı dil kaygısı, yabancı dil öz yeterlilik inancı ve yabancı dile yönelik tutumlarının yabancı dil öğrenme performanslarını etkilediğini ortaya koymuştur (Behjoo, 2013, s. 88; Çimen, 2011, s. 88-89). Farklı akademik ve entelektüel seviyedeki öğrencilerin yabancı dil öğrenimindeki başarılarının kaygıdan etkilendiği bilinmektedir. Yaygın olarak korku ve endişe ile karakterize olan kaygı, çeşitli derecelerde ortaya çıkmakta ve bireyler tarafından farklı şekillerde sergilenebilmektedir (McDonald, 2001, s.90). Öz yeterlilik, insanların belirlenmiş performans hedeflerine ulaşmak için gereken eylem planlarını organize etme ve uygulama yeteneklerine ilişkin yargılarıdır (Bandura, 1986, s.391). Öz yeterlilik temel olarak, "Bu durumda bu görevi yapabilir miyim?" sorusunun cevabı ile ilgilidir

ve insanların yetkinlikleri ile benlik kavramlarına ilişkin algıları benzerlik göstermektedir (Linnenbrink ve Pintrich, 2003, s.119-137). Dil öğrenimi için öğrencilerin tutumları, öğrencilerin motivasyonları ile ilişkilendirilmiştir ve yabancı dil öğrenme motivasyonu bireylerin sahip oldukları arzu ve dil öğreniminden memnuniyeti olarak tanımlanmıştır (Gardner, 1985, s.8).

Ders programı tasarımı, belirlenmiş hedeflere ulaşılması için aktivitelerin tasarlanması ve öğrenciler için en ideal öğrenme ortamının oluşturulması amacı ile toplanan verilerin ders programına dönüştürülmesidir. Ders programlarının yabancı dil dersleri açısından tasarımı, öğrencilerden mümkün olan en fazla verinin toplanması esasına dayanmaktadır (Hutchinson ve Waters, 1987, s.10). Bu çalışmada, Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümü lisans programı öğrencilerinin yabancı dil kaygıları, yabancı dil öz yeterlilik inançları ve mesleki yabancı dile yönelik tutumlarının arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Türkiye’de yürütülen tüm Gastronomi ve Mutfak Sanatları lisans programlarında zorunlu yabancı dil dersi olarak İngilizcenin yer almasından dolayı kaygı ve öz yeterlilik inançları için İngilizceye yönelik veri toplama araçları kullanılmıştır. Bu araştırmanın sonuçlarının Gastronomi ve Mutfak Sanatları lisans programlarında yer alan mesleki yabancı dil derslerinin tasarımına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Kavramsal Çerçeve

Yabancı Dil Kaygısı

Yabancı dil öğrenmeye ilişkin bir olgu olarak yabancı dil kaygısının kavramsal yapısı, ilk kez Horwitz, Horwitz ve Cope (1986) tarafından ele alınmıştır ve yabancı dil kaygısı kavramı, yabancı dil öğrenen bireylerin olumsuz duygusal tepkilerinin nedeni olarak ifade edilmiştir.

Horwitz vd (1986, s.125) yabancı dil kaygısının dil öğrenimine ilişkin benlik algısı, davranışlar, inançlar ve duygular ile ilişkili bir olgu olduğunu ifade etmişlerdir. Bireyin ana dili olmayan farklı bir dili öğrenmesi veya kullanması durumunda yaşadığı endişe ve korku duygularının bir bütünü olarak tanımlayabileceğimiz yabancı dil kaygısı, çok boyutlu ve karmaşık bir olgudur.

Araştırmacılar ve eğitimciler yabancı dil öğreniminin, öğrenciler için bir stres nedeni olabileceğini ortaya koymuşlardır ve öğrencilerin temel dil becerilerini geliştirebilmeleri için yabancı dil kaygısının tanımlanması, ölçülmesi ve yönetilebilmesi için uğraş vermektedirler (Hamamcı ve Hamamcı, 2015, s.378). Yapılan çalışmalar ile yabancı dil öğreniminde üstesinden gelinmesi gereken bir engel olan kaygının azaltılması için yöntem ve yaklaşımlar ortaya konmuştur. Yabancı dil kaygısının ölçümüne yönelik geliştirilen ölçekler bu alanda daha nitelikli çalışmaların yapılabilmesini mümkün kılmıştır (Çimen, 2011, s.32). Zihinsel, duyuşsal ve kültürel çeşitli faktörler nedeniyle pek çok birey yabancı dil öğreniminde zorlanmaktadır. Duyuşsal bir faktör olarak nitelendirilebilecek olan kaygı, bu alanlarda yapılan araştırmalarda hâlâ önemini koruyan bir değişkendir (Kapıkıran, 2006, s.1).

Yabancı Dil Öz Yeterlilik İnancı

Öz yeterlilik inancının spesifik bir alanda arzu ederek çalışma, başarı için motivasyon, çaba ve zaman harcama gibi dolaylı sonuçları olmaktadır. Bireyin öz yeterlilik inancının seviyesinin farklı durumlar için farklılık gösterdiği bildirilmiştir. Spesifik bir durum karşısında yüksek öz yeterlilik inancı gösteren bir birey, farklı bir durumda düşük bir öz yeterlilik inancı sergileyebilir. Bu nedenle, öz yeterlilik inancının eyleme özgü ve farklı durumlarda

değişkenlik gösterdiği söylenebilir (Akkoyunlu ve Orhan, 2003, s.86). Zimmerman (2000, s.84) ise öz yeterliliğin seviyesinin karşılaşılan durumun zorluk seviyesine göre değişmekle birlikte bireyin bütün yaşamına genellenebilir ve farklı faaliyetler arasında aktarılabilir olduğunu bildirmiştir.

Yabancı dil öğreniminde öz yeterlilik inancı, yabancı dil bilgisinden ziyade sahip olunan bilgiyi okuma, yazma, konuşma ve dinleme etkinliklerinde kullanabilme yeteneği ile ilişkilidir. Bireyin bu etkinliklerdeki yeterlilik algısı yabancı dil öz yeterlilik inancıyla doğrudan ilişkilidir (Büyükduman, 2006, s.24). Yapılan çalışmalar, öz yeterlilik inancının yabancı dil öğreniminde başarıya olan etkisinin önemli olduğunu teyit etmiştir (Mills, Pajares ve Herron, 2006, s.278). Chen'in (2007, s.94) üniversite öğrencileri üzerinde yabancı dil dinlemeye ilişkin öz yeterlilik ve kaygı ölçekleri ile gerçekleştirdiği çalışmasının bulguları, yabancı dil dinleme öz yeterliliğinin yabancı dil dinleme kaygısına nazaran öğrencilerin akademik başarıları üzerinde daha etkili olduğunu göstermiştir.

Yabancı Dile Yönelik Tutum

Bir eğitim ortamında tutum, öğrencilerin okul, öğretmen, ders, sınav, okul arkadaşları ve ders araç gereçlerine yönelik duygularını kapsamaktadır. Sosyoloji ve iletişim gibi tutumla ilişkilendirilebilecek farklı disiplinlere dâhil bir süreç olan dil öğreniminde bireyin tutum ve inançlarının önemli etkilerinin olduğu bildirilmiştir. Psikolojik bir faktör olarak tutum üzerine çok fazla sayıda araştırma yapılmıştır. İnsanın doğası gereği duyguların, akademik başarı dâhil olmak üzere eğitim üzerine önemli etkileri vardır. Bu nedenle yabancı dil öğretimi stratejilerinin belirlenmesinde duyuşsal faktörlerin de göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Dil öğrenme başarısını etkileyen çok sayıda faktör arasında duyuşsal öğelerin en önemli faktör

olduğu ifade edilmiştir (Gardner, 1985, s.17). Merisuo-Storm (2007, s.232-234) öğrencilerin yabancı dil öğrenimine yönelik geliştirecekleri olumlu tutumların, motivasyonlarını kayda değer şekilde artırabileceğini ve böylece olumlu tutumun dil öğrenimine katkı sağlayabileceğini belirtmiştir.

Her birey, yabancı dil öğrenme performansını etkileyecek psikolojik özelliklere, deneyimlere ve yaşam şartlarına sahiptir. Bu nedenle yabancı dil öğretimi politikalarının oluşturulmasında, bireysel farklılıklara dayalı yabancı dile karşı tutum göz önüne alınmalıdır (Çimen, 2011, s.7). Yapılan çalışmalar, yabancı dil öğreniminde tutumun önemini ortaya koymuştur ve yabancı dile karşı tutumun yabancı dil öğrenme sürecinde başarı ya da başarısızlıkla doğrudan ilgili olduğunu göstermiştir. Çalışmalar, tutumun yabancı dil öğrenmede başarıyı belirleyen bir unsur olarak bireyin kapasitesi kadar belirleyici olduğunu ortaya koymuştur (Genesee ve Hamayan, 1980, s.97).

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu araştırma nicel ve korelasyonel olarak tasarlanmıştır. Korelasyonel araştırma, birden çok değişken arasındaki ilişkinin bu değişkenlere müdahale edilmeden incelendiği araştırmalardır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2017, s.16). Bu çalışmada, genel tarama modelinin alt başlıklarından olan ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Genel tarama modelleri, çok sayıda elemandan oluşan bir evren hakkında genel bir yargıya ulaşabilmek için evrenin tümüne veya evrenden alınan bir örnek grubu üzerine uygulanırlar. İlişkisel tarama modeli ise iki ve daha çok sayıdaki değişken arasındaki korelasyonu ortaya koymaya yönelik bir araştırma modelidir (Karasar, 2011, s.111).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni, Türkiye’de Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümü lisans programlarında mesleki yabancı dil dersini almış veya almakta olan bireylerdir. Araştırmanın örneklemi ($n = 407$) ise araştırma evreninden kolayda örnekleme yöntemiyle seçilen Necmettin Erbakan Üniversitesi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi ve Afyon Kocatepe Üniversitesi Gastronomi ve Mutfak Sanatları lisans programlarında halen öğrenim görmekte olan veya mezun durumundaki bireyler oluşturmuştur.

Veri Toplama Araçları

Gastronomi ve Mutfak Sanatları lisans programları öğrencilerinin yabancı dile ilişkin kaygı ve öz yeterlilik inançları ile mesleki yabancı dile ilişkin tutumlarının değerlendirilmesinde kullanılacak verilerin toplanması amacıyla Likert tipi üç farklı ölçek kullanılmıştır. Yabancı dil kaygısı ölçeği, Horwitz vd. (1986) tarafından, yabancı dil sınıflarındaki öğrencilerin yabancı dil kaygısının kapsamını ve seviyesini belirlemek amacıyla araştırmacılara standart bir veri toplama aracı sağlamak için geliştirilmiştir. Beş seçeneğe ölçek olumsuz performans beklentileri ve sosyal karşılaştırmalar, psikofizyolojik belirtiler ve kaçınma davranışları ile kendini gösteren kaygının seviyesinin ölçülmesine yönelik 32 maddeden oluşmaktadır. Yabancı dil öz yeterlilik inancının değerlendirilmesinde Yanar ve Bümen (2012) tarafından geliştirilen ve 34 maddeden oluşan ölçek kullanılmıştır. Ölçek maddeleri, dört temel dil becerisine yönelik gruplandırılmıştır ve böylece dört boyutlu bir ölçek oluşturulmuştur. Mesleki Yabancı Dil Dersine Yönelik Tutum Ölçeği 24 maddeden oluşmaktadır ve Özer (2016) tarafından Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Meslek Yüksekokulu Turizm ve Otel İşletmeciliği ile Turizm ve Seyahat Hizmetleri Programları

öğrencilerinin mesleki yabancı dil dersine ilişkin düşünce ve değerlendirmeleri ile geliştirilmiştir.

Nicel araştırmalarda veri toplama aracı olarak kullanılan ölçekler, geçerlik ve güvenilirlik kriterlerini sağlamalıdır (Taherdoost, 2016, s.29). Geçerlik, nicel bir çalışmada bir kavramın doğru bir şekilde ölçülme derecesi olarak tanımlanabilir. Bir ölçeğin ikinci kalite kriteri ise aynı durumda tekrar kullanılması halinde tutarlı bir şekilde benzer sonuçlara ulaştırması olarak tanımlayabileceğimiz güvenilirliktir (Heale ve Twycross, 2015, s.9). Kullanılan ölçeklerin geçerlik ve güvenilirlikleri daha önceki çalışmalar (Coşkun, 2017; Özer, 2016; Yanar ve Bümen, 2012) ile teyit edilmiştir.

Verilerin Toplanması

Ölçekler ile verilerin toplanması için elektronik ortam kullanılmıştır. Ölçekler, Google Formlar yazılımı vasıtasıyla örnekleme oluşturan katılımcılara iletilmiştir. Bu çalışma için, Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu Başkanlığı’ndan 16/04/2021 tarih ve 221 no.lu karar ile gerekli izin alınmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada kullanılan tüm ölçeklerin güvenilirlik analizleri yapılmış ve ölçeklerin iç tutarlılıkları Cronbach α yöntemiyle değerlendirilmiştir. Verilerin analizlerinden önce verilerin parametrik veya parametrik olmayan analizlere uygunluğuna karar vermek için normallik sınanması yapılmıştır. Yabancı Dil Kaygısı Ölçeği, Mesleki Yabancı Dil Dersine Yönelik Tutum Ölçeği ile alt ölçek puanları dahil olmak üzere Yabancı Dil Öz Yeterlilik İnancı Ölçeği puanları arasındaki ilişkinin belirlenmesi için Pearson çarpım momentler korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. Tüm istatistiksel hesaplamalarda anlamlılık düzeyi en az 0,05 olarak kabul edilmiştir.

Bulgular Ölçeklerin Güvenilirlik Analizleri

Yabancı Dil Kaygısı Ölçeğinin Cronbach α değeri 0,98, Mesleki Yabancı Dil Dersine Yönelik Tutum Ölçeğinin Cronbach α değeri ise 0,86

olarak hesaplanmıştır. Yabancı Dil Öz Yeterlilik İnancı Ölçeği alt ölçeklerinin Cronbach α değerleri 0,90 ile 0,97 arasında, ölçeğin tümünün güvenilirlik değeri ise 0,98 olarak saptanmıştır (Tablo 1).

Tablo 1. Araştırmada kullanılan ölçeklerin güvenilirlik analizlerine ilişkin Cronbach α değerleri ve ortalama ölçek puanları

Ölçek	Alt boyut	Madde sayısı	Cronbach α değeri	Ortalama puan	Standart sapma
Yabancı Dil Kaygısı	-	32	0,98	113,3	29,6
Yabancı Dil Öz Yeterlilik İnancı	Okuma	8	0,96	21,4	7,7
	Yazma	10	0,90	21,4	7,9
	Dinleme	10	0,97	23,1	9,7
	Konuşma	6	0,95	11,3	6,3
	Toplam	34	0,98	77,2	27,5
Mesleki Yabancı Dil Dersine Yönelik Tutum	-	24	0,86	81,7	15,1

Örneklemin Demografik Özellikleri

Örnekleme oluşturan bireylerin 212'si kadın (%52,1) ve 195'i (%47,9) erkektir. Örneklemin

165'i (%40,5) üçüncü sınıfa, 186'sı dördüncü sınıfa (%45,7) devam etmektedir. Örneklemin 56'sı (%13,8) ise mezun durumdaki bireylerden oluşmaktadır (Tablo 2).

Tablo 2. Örnekleme oluşturan bireylerin cinsiyet ve sınıf düzeyine ilişkin veriler

Özellik		n	%
Cinsiyet	Kadın	212	52,1
	Erkek	195	47,9
Sınıf	Üçüncü sınıf	165	40,5
	Dördüncü sınıf	186	45,7
	Mezun	56	13,8

Verilerin Normallik Analizleri

Yabancı Dil Kaygısı Ölçeği, Mesleki Yabancı Dil Dersine Yönelik Tutum Ölçeği, Yabancı Dil Öz Yeterlilik İnancı Ölçeği ve alt ölçekleri-

ne ilişkin örnekleme oluşturan bireylerden elde edilen verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek üzere basıklık ve çarpıklık değerleri hesaplanmıştır. Basıklık ve çarpıklık değerleri -1,24 ile +1,49 arasında bulunmuştur.

Ölçek Puanları ve Arasındaki İlişki

Yabancı Dil Kaygısı Ölçeği toplam puanı ile Yabancı Dil Öz Yeterlilik İnancı Ölçeği yazma ($r = -0,68; p < 0,001$), okuma ($r = -0,62; p < 0,001$), konuşma ($r = -0,66; p < 0,001$), dinleme ($r = -0,63; p < 0,001$) arasında negatif yönlü anlamlı ilişkiler bulunmuştur (Tablo 3).

0,001), konuşma ($r = -0,66; p < 0,001$), dinleme ($r = -0,63; p < 0,001$) ve toplam puanları ($r = -0,73; p < 0,001$) arasında negatif yönlü anlamlı ilişkiler bulunmuştur (Tablo 3).

Tablo 3. Yabancı dil kaygısı ölçeği toplam puanı ile yabancı dil öz yeterlilik inancı ölçeği alt ölçek puanları ve toplam puanı arasındaki ilişki

		Yazma	Okuma	Konuşma	Dinleme	Yabancı Dil Öz Yeterlilik İnancı Ölçeği Toplam
Yabancı Dil Kaygısı Ölçeği	r	-0,68	-0,62	-0,66	-0,63	-0,73
	p	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	n	407	407	407	407	407

Mesleki Yabancı Dil Dersine Yönelik Tutum Ölçeği toplam puanı ile Yabancı Dil Öz Yeterlilik İnancı Ölçeği yazma ($r = 0,35; p < 0,001$), okuma ($r = 0,38; p < 0,001$), konuşma ($r = 0,27; p < 0,001$), dinleme ($r = 0,35; p < 0,001$) ve toplam puanları ($r = 0,39; p < 0,001$) arasında pozitif yönlü anlamlı ilişkiler bulunmuştur (Tablo 4).

$p < 0,001$), dinleme ($r = 0,35; p < 0,001$) ve toplam puanları ($r = 0,39; p < 0,001$) arasında pozitif yönlü anlamlı ilişkiler bulunmuştur (Tablo 4).

Tablo 4. Mesleki yabancı dil dersine yönelik tutum ölçeği toplam puanı ile yabancı dil öz yeterlilik inancı ölçeği alt ölçek puanları ve toplam puanı arasındaki ilişki

		Yazma	Okuma	Konuşma	Dinleme	Yabancı Dil Öz Yeterlilik İnancı Ölçeği Toplam
Mesleki Yabancı Dil Dersine Yönelik Tutum Ölçeği	r	0,35	0,38	0,27	0,35	0,39
	p	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	n	407	407	407	407	407

Mesleki Yabancı Dil Dersine Yönelik Tutum Ölçeği toplam puanı ile Yabancı Dil Kaygısı Ölçeği toplam puanları ($r = -0,32; p < 0,001$) arasında negatif yönlü anlamlı ilişki bulunmuştur (Tablo 5).

Tablo 5. Mesleki Yabancı Dil Dersine Yönelik Tutum Ölçeği toplam puanı ile Yabancı Dil Kaygısı Ölçeği toplam puanı arasındaki ilişki

		Yabancı Dil Kaygısı Ölçeği
Mesleki Yabancı Dil Dersine Yönelik Tutum Ölçeği	r	-0,32
	p	0,000
	n	407

Tartışma

Verilerin toplanması amacıyla daha önceki çalışmalarda geçerlik ve güvenilirlik kriterlerini sağladıkları teyit edilen Likert tipi ölçekler kullanılmıştır (Özer, 2016; Yanar ve Bümen, 2012). Duygusal değişkenlerin ölçüleri ile yabancı dil başarısı arasındaki ilişki üzerine yapılan çalışmalarda Likert ölçek tipi ile diğer ölçek tiplerine nazaran daha objektif sonuçlar elde edildiği bildirilmiştir (Gardner ve Macintyre, 1993, s.9). Kullanılan ölçeklerin iç tutarlılıkları bu çalışmada elde edilen veriler ile Cronbach α yöntemiyle değerlendirilmiştir ve en düşük Cronbach α değeri 0,86 olarak hesaplanmıştır. Kabul edilebilir bir güvenilirlik için Cronbach α değerinin 0,7 ve daha yüksek olması gerektiği bildirilmiştir (Heale ve Twycross, 2015, s.66-67). Bu nedenle, bu çalışmada kullanılan tüm ölçekler kullanım amacına yönelik güvenilir olarak nitelendirilmiştir. Ölçeklerin basıklık ve çarpıklık değerleri hesaplanmıştır. Bu değerlerin “-1,5 ile +1,5” arasında olmaları katılımcılara ait ölçek puan verilerinin normal dağılım gösterdiğini ortaya koymuştur.

Örnekleme oluşturan bireylerin yabancı dil kaygısı ölçeği ortalama puanı (Tablo 1), Gastronomi ve Mutfak Sanatları lisans öğrencilerinin ve mezunlarının yabancı dil açısından kaygılı olarak nitelendirilebileceklerini ortaya koymuştur. Alanyazında yabancı dil kaygı düzeyi, yabancı dil ediniminde başarıyı olumsuz etkileyen bir değişken olarak tanımlanmıştır (Aydoğdu, 2014, s. 44). Yabancı dil kaygısının akademik başarı üzerine olan etkisine yönelik çok sayıda çalışma gerçekleştirilmiştir. Altunkaya ve Erdem (2017, s. 71) çalışmalarında yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin okuma kaygıları ile okuduğunu anlama becerileri arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Elde ettikleri sonuçlar, okuma kaygısı yüksek öğrencilerin okuduğunu anlama testinden daha düşük puan

aldığını göstermiştir. Aydoğdu (2014, s.44) tarafından lisans programlarının yabancı dil hazırlık sınıflarında okuyan öğrenciler ile yapılan çalışmanın sonuçları, kaygı düzeyi yüksek olan öğrencilerin akademik başarısının daha düşük olduğunu ortaya koymuştur.

Örnekleme oluşturan bireylerin Yabancı Dil Öz Yeterlilik İnanç Ölçeği toplam ortalama puanı (Tablo 1), Gastronomi ve Mutfak Sanatları lisans öğrencilerinin ve mezunlarının yabancı dil öz yeterlilik inançlarının arzu edilen düzeyde olmadığını ortaya koymuştur. Yabancı dil öz yeterlilik inancının akademik başarı üzerine olan etkisine yönelik çok sayıda çalışma gerçekleştirilmiştir. Behjoo (2013, s. 88), İngilizce öğretmenliği bölümünde okuyan öğrencilerin problem çözme becerileri, öz yeterlilik inançları, akademik öz yeterlilik inançları ve yabancı dil başarısı arasındaki ilişkiyi değerlendirmiştir. Elde ettiği sonuçlar, bu üç değişken ve yabancı dil arasında anlamlı bir korelasyon olduğunu göstermiştir. Huang ve Chang (1996, s.18-19), yabancı dil öğrenen öğrencilerin öz yeterlilikleri ile akademik başarıları arasındaki ilişkiyi değerlendikleri çalışmalarında öz yeterlilik ile akademik başarı arasında anlamlı bir ilişki olduğunu bildirmişlerdir. Japonya’da üniversite öğrencilerinin öz yeterlilikleri ve yabancı dil dinleme becerileri arasındaki ilişki üzerine yapılan bir çalışmada, öğrencilerin öz yeterlilikleri ile yabancı dil dinleme becerileri arasında pozitif korelasyon olduğu ve öğrenme hedeflerinin belirlenmesinin öz yeterlilik seviyesini artırdığı gözlenmiştir (Todaka, 2017, s. 114).

Örnekleme oluşturan bireylerin Mesleki Yabancı Dil Dersine Yönelik Tutum Ölçeği ortalama puanı (Tablo 1), Gastronomi ve Mutfak Sanatları lisans öğrencilerinin ve mezunlarının mesleki yabancı dil dersine yönelik tutumlarının olumlu olarak nitelendirilebileceğini göstermektedir. Bu bulgu, alanyazındaki benzer çalışmalarla

örtüşmektedir. Aksoy (2020), farklı lisans programlarından öğrenciler ile gerçekleştirdiği çalışmasında Turizm Rehberliği gibi yabancı dil bilgisinin önem taşıdığı alanlarda eğitim gören öğrencilerin yabancı dile yönelik tutumlarının daha olumlu sonucuna varmıştır. Daha önce yapılan çalışmalar, yabancı dil derslerine yönelik olumlu tutumun akademik başarıyı artırdığını göstermiştir (Gülözer, 2010, s.75). Morreale (2011), lisans programları öğrencilerinin yabancı dile yönelik tutumları ile yabancı dil konuşma becerileri arasında anlamlı bir ilişki olduğunu bildirmiştir.

Bireylerin deneyimlerine bağlı olarak zamanla şekillenen inanç ve tutumlarının öz yeterlilik algılarını değiştiren kaynaklardan bir tanesi olduğu bildirilmiştir (Pajares ve Schunk, 2001). Bu çalışmada, örnekleme oluşturan bireylerin Mesleki Yabancı Dil Dersine Yönelik Tutum Ölçeği puanları ile Yabancı Dil Öz Yeterlilik İnancı Ölçeği yazma, okuma, konuşma, dinleme ve toplam puanları arasında pozitif yönlü anlamlı ($p < 0,05$) ilişki olduğu bulunmuştur. Benzer şekilde, önceki çalışmalarda yabancı dil dersine yönelik tutum ile yabancı dil öz yeterlilik inancı arasında anlamlı pozitif bir korelasyon olduğu rapor edilmiştir (Coşkun, 2017, Tuncer ve Akmençe, 2019).

Eğitim ve öğretim süreçlerinde öğrencilerin yabancı dil öz yeterlilik inançlarının artırılmasında kaygı ve tutumun işlevsel araçlar olarak kullanılabileceği bildirilmiştir (Tuncer ve Akmençe, 2019). Örnekleme oluşturan bireylerin Yabancı Dil Kaygısı Ölçeği puanları ile Yabancı Dil Öz Yeterlilik İnancı Ölçeği yazma, okuma, konuşma, dinleme ve toplam puanları arasında negatif yönlü anlamlı ($p < 0,05$) ilişki olduğu bulunmuştur. Benzer şekilde, Yabancı Dil Kaygısı Ölçeği puanları ile Mesleki Yabancı Dil Dersine Yönelik Tutum Ölçeği puanları arasında negatif yönlü anlamlı ($p < 0,05$) ilişki olduğu saptan-

mıştır. Alanyazında yabancı dil kaygısı ile yabancı dil öz yeterlilik inancı ve yabancı dile yönelik tutum arasındaki ilişkiye yönelik yurtdışı ve yurtiçinde yapılmış çok sayıda çalışma mevcuttur. Bu çalışmaların çoğunluğunda yabancı dil kaygısı ile öz yeterlilik algısı ve yabancı dile yönelik tutum arasında anlamlı negatif bir korelasyon olduğu rapor edilmiştir (Çimen, 2011; Tuncer ve Doğan, 2015). Cheng (2001), kaygı ve öz yeterlilik arasındaki ilişki üzerine çalışmasında, öğrenci kaygı seviyesinin artmasının yabancı dil öz yeterlilik algısını olumsuz etkilediğini rapor etmiştir. Tsai (2013, s.13-14) öğrencilerin yabancı dil kaygısı, yabancı dil sınav kaygısı, yabancı dil öz yeterlilik düzeyleri ve yabancı dil yeterlilik düzeyleri arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Elde ettiği sonuçlar, yabancı dil kaygısı ve sınav kaygısı arasında pozitif, yabancı dil kaygısı ve yabancı dil öz yeterlilik düzeyi arasında negatif ve yabancı dil sınav kaygısı ve yabancı dil öz yeterlilik düzeyi arasında negatif bir korelasyon olduğunu göstermiştir. Bununla birlikte bu sonuçların aksine Çubukçu (2008, s.155-156), İngilizce öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğrenciler ile gerçekleştirdiği çalışmasında, yabancı dil öz yeterlilik inancı ve yabancı dil kaygısı arasında bir korelasyon bulunmadığını tespit etmiştir.

Sonuç

Bu çalışmada elde edilen bulgular, Türkiye’de Gastronomi ve Mutfak Sanatları lisans programında öğrenim gören bireylerin yabancı dile yönelik tutumlarının olumlu olmasına karşılık, yabancı dil kaygılarının yüksek ve yabancı dil öz yeterlilik inançlarının arzu edilen seviyede olmadığını göstermiştir. Aynı zamanda bulgular, yabancı dile yönelik tutum, kaygı ve öz yeterlilik inançlarının birbirlerini etkileyen duyuşsal faktörler olduğunu ortaya koymuştur. Ülkemizdeki Gastronomi ve Mutfak Sanatları lisans programlarında öğrenim gören bireylerin

yabancı dil kaygılarının azaltılması ve yabancı dil öz yeterlilik inançlarının artırılabilmesi için yabancı dil ve mesleki yabancı dil derslerinin içerik ve işleyiş yönünden iyileştirilmesine ihtiyaç vardır.

Kaynakça

Akgöz, E., Gürsoy, Y. (2014). Turizm eğitiminde yabancı dil öğrenme, istek ve kararlılıkları: Selçuk Üniversitesi Beyşehir Örneği. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 2(1), 21-29.

Akkoyunlu, B., Orhan, F. (2003). Bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi (BÖTE) bölümü öğrencilerinin bilgisayar kullanma öz yeterlik inancı ile demografik özellikleri arasındaki ilişki. *TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 2(3), 86-93.

Aksoy, Z. (2020). Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki Üniversitelerde Öğrenim Gören Turizm Rehberliği Bölümü Öğrencilerinin İngilizcenin 4 Temel Dil Becerisine Yönelik Öz Yeterlilik İnançlarının İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Batman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Batman

Altunkaya, H., Erdem, İ. (2017). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin okuma kaygıları ve okuduğunu anlama becerileri. *Sakarya University Journal of Education*, 7(1), 59-77.

Aydoğdu, Ç. (2014). The Relationship Between Foreign Language Learning Anxiety, Attitude toward English Language, Language Learning Strategies and Foreign Language Achievement. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum

Bandura, A. (1986). Social Foundations of Thought and Action. New Jersey: Englewood Cliffs.

Behjoo, B.M. (2013). The Relationship Among Self-efficacy, Academic Self-efficacy, Problem Solving Skills and Foreign Language Achievement. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara

Büyükduman, F.İ. (2006). İngilizce Öğretmen Adaylarının İngilizce ve Öğretmenlik Becerilerine İlişkin Öz-yeterlilik İnançları Arasındaki İlişki. Doktora Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul

Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz Ş. ve Demirel, F. (2017). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Pegem Akademi.

Chen, H. (2007). Relationship Between EFL Learners' Self-Efficacy Beliefs and English Performance. Doktora Tezi, The Florida State University, Tallahassee

Cheng, Y. (2001). Learners' beliefs and second language anxiety. *Concentric: Studies in Linguistics*, 27(2), 75-90.

Coşkun, G. (2017). Üniversite Öğrencilerinin İngilizce Dersine İlişkin Kaygıları, Tutumları, Özyeterlilik İnançları ve Dil Öğrenme Stratejilerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum

Çimen, S. (2011). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin İngilizceye Yönelik Tutum, İngilizce Kaygısı ve Öz Yeterlilik Düzeylerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Karaelmas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak

Çubukçu, F. (2008). Yabancı dil öğrenme endişesi ile öz yeterlilik arasındaki korelasyon üzerine bir çalışma. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 4(1), 148-158.

- Gardner, R.C. (1985).** Social Psychology and Second Language Learning: The Role of Attitudes and Motivation. London: Edward Arnold.
- Gardner, R.C., Macintyre P.D. (1993).** A student's contributions to second-language learning. Part II: Affective variables. *Language Teaching*, 26(1), 1-11.
- Genesee, F., Hamayan, E. (1980).** Individual Differences in Second Language Learning, *Applied Psycholinguistics*, 1(1), 95-110.
- Gülözer, A. (2010).** Farklı Test Formatları ile Ölçülen Yabancı Dil Başarısının Öğrencilerin Tutumları, Kaygı Düzeyleri ve Öğrenme Stilleri ile İlişkisinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu
- Hamamcı, Z., Hamamcı E. (2015).** Yabancı dil öğreniminde kaygı üzerine bir alan yazın taraması. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(4), 374-383.
- Harvard Business Review Staff (2021).** Cooks Make Tastier Food When They Can See Their Customers. <https://hbr.org/2014/11/cooks-make-tastier-food-when-they-can-see-their-customers>
- Heale, R., Twycross, A. (2015).** Validity and reliability in quantitative studies. *Evidence-Based Nursing*, 18(3), 66-67.
- Horwitz, E.K., Horwitz, M.B., Cope, J. (1986).** Foreign language classroom anxiety. *The Modern Language Journal*, 70(2), 125-132.
- Huang, S., Chang S. F. (1996).** Self-Efficacy of English as a Second Language Learner: An Example of Four Learners. Bloomington: Indiana University.
- Hutchinson, T., Waters, A. (1987).** English for Specific Purposes. Cambridge: Cambridge University Press.
- Kapıkıran, N.A. (2006).** Başarı kaygısı ölçeğinin geçerliği ve güvenilirliği. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 1-6.
- Karasar, N. (2011).** Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Linnenbrink, E.A., Pintrich, P.R. (2003).** The role of self-efficacy beliefs in student engagement and learning in the classroom. *Reading & Writing Quarterly: Overcoming Learning Difficulties*, 19(2), 119-137.
- McDonald, A.S. (2001).** The prevalence and effects of test anxiety in school children. *Educational Psychology*, 21(1), 89-101.
- Merisuo-Storm, T. (2007).** Pupils' attitudes towards foreign-language learning and the development of literacy skills in bilingual education. *Teaching and Teacher Education*, 23(2), 226-235.
- Mills, N., Pajares, F., Herron, C. (2006).** A revaluation of the role of anxiety: Self-efficacy, anxiety, and their relation to reading and listening proficiency. *Foreign Language Annals*, 39(2), 276-295.
- Morreale, S.G. (2011).** The Relationship Between Study Abroad and Motivation, Attitude and Anxiety in University Students Learning a Foreign Language. Doktora Tezi, Wayne State University, Detroit
- Özer, S. (2016).** Düşünme Stillerine Göre Farklılaştırılmış Öğretim Etkinliklerinin Öğrencilerin Erişilerine, Mesleki Yabancı Dil Dersine Yönelik Tutumlarına ve Öğrenilenlerin

Kalıcılığına Etkisi, Doktora Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya

Zimmerman, B.J. (2000). Self-efficacy: An essential motive to learn. *Contemporary Educational Psychology*, 25(1), 82-91.

Pajares, F., Schunk, D.H. (2001). Self-beliefs and school success: Self-efficacy, self-concept, and school achievement. *Self Perception*, 11(2), 239-266.

Taherdoost, H. (2016). Validity and reliability of the research instrument; How to test the validation of a questionnaire/survey in a research. *International Journal of Academic Research in Management*, 5, 28-36.

Todaka, Y. (2017). Self-efficacy of English listening skills in Japanese college EFL learners: Quantitative and qualitative analyses. *European Journal of English Language Teaching*. 2(1), 93-119.

Tsai, C.C. (2013). The impact of foreign language anxiety, test anxiety, and self-efficacy among senior high school students in Taiwan. *International Journal of English Language and Linguistics Research*, 1(3), 1-17.

Tuncer, M., Doğan, Y. (2015). Hazırlık sınıfı öğrencilerinin yabancı dil ders kaygıları ve akademik öz-yeterlilikleri arasındaki ilişki. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 3(14), 153.

Tuncer, M., Akmençe, A.E. (2019). Yabancı dile yönelik kaygı, özyeterlilik ve tutum arasındaki ilişkiler. *Turkish Journal of Educational Studies*, 6(3), 1-13.

Yanar, B.H., Bümen, N.T. (2012). İngilizce ile ilgili özyeterlilik inancı ölçeğinin geliştirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20(1), 97-110.